

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt LIII. De Præuentionē facta coram Iudice per confessionem factam,
lite adhuc non cœpta, in causis ciuilibus. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

tur de bello, pro totius regni utilitate gerendo, tenetur potius Vassallus obedire mediato Domino, etiam si bellum gerendum esset contra ipsum Dominum proximum, seu immediatum: Rosental. *ibid.* conclus. 1. 1. Reliqua apud ipsum & alios ab eo allegatos videri poterunt.

Non dissimile etiam est quod dicitur de pluribus servis ad hereditatis petitionem concurrentibus in eleganti textu l. fin. §. sed hoc quidem, & §. fin. C. de testamentar. manumissi. & in l. 1. §. fin. autem vno, C. de comm. servo manumissi.

CAPUT LII.

ARGUMENTVM.

De Præuentione facta coram Iudice per confessionem factam, lite adhuc non cœpta, in causis civilibus. Similiter de præuentione per confessionem delicti factam coram aliquo Iudice in causis criminalibus, siue iudex ille sit competens siue incompetens: Aut si iudex non solum sit incompetens, sed etiam vetitus. Et vtrum saltem coram incompetenti facta, vim habeat confessionis extrajudicialis. Quid si iudex procedat ex officio per viam Inquisitionis, vtrum confessio delicti tribuat præuentionem.

SUMMARIVM.

- 1 Confessio in causis civilibus facta coram iudice habente iurisdictionem prorogabilem, inducit prouentionem simul, & prouentionem. Intellige prout infra.
- 2 Confessio non potest dici iudicialis in causis civilibus, nisi facta fuerit ad instantiam partis vel iudicis acceptata per Iudicem, vel per Partem.
- 3 Confessio in civilibus, parit actionem in factum, sicut res iudicata.
- 4 Contra confessum in causis civilibus potest fieri executio per viam præcepti de soluendo, vel parendo.
- 5 Contra confessum, partes iudicis sunt in exequendo, nec alia opus est sententia, secus in criminalibus.
- 6 Intellige ut hoc procedat, quando agitur de confessione facta ante litem contestatam & libellum productum non autem post.
- 7 Confessio in civilibus ante litem contestatam, parit executionem & non prouentionem, cum executio fieri possit à quocunque Iudice. Si vero facta sit post litem contestatam, non est de prouentione querendum.
- 8 Confessio si sit dubia, & de eius interpretatione agatur, tractandum est de hoc dubio coram Iudice proueniente, quando præuentionis seruandis facta est.
- 9 Confessio in criminalibus ante litem cœptam facta, dat præuentionem iudici, coram quo facta fuit.
- 10 Intellige ut procedat, quando confessio facta fuit coram Iudice competente.
- 11 Confessio in criminalibus facta coram Iudice incompetente, nulla est, quamuis non esset Iudex vetitus.
- 12 Confessio coram Iudice incompetenti facta, valet tanquam extrajudicialis.

Sanlegerij de Præuent. Iudic. Pars II.

- 13 Confessio in iudicio nullo facta, vtrū sit omnino nulla.
- 14 Confessio coram Iudice procedente per Inquisitionem facta ante litem contestatam, non inducit prouentionem.

ORAM Iudice, qui alioquin erat incompetens comparuit reus, & delictum se commisisse fassus est, non tamen aliud actum est, sed Iudex originis, aut domicilij, & sic competens de hac confessione admonitus, processit contra ipsum confitentem ad iudicium criminale. Quæsitum fuit vtrum Iudex ille factus fuerit competens ratione & ex causa illius confessionis & vtrum ex eo, causa dicatur coram ipso præuenta, aduersus verum Iudicem competentem & ordinarium delinquentis.

In hac questione, separatim agendum est de iudiciis civilibus & criminalibus. In civilibus siquidem verum est, quod si Iudex coram quo talis confessio facta fuit, habeat iurisdictionem prorogabilem; non solum prorogata, sed etiam præuenta est iurisdic-tio, per confessionem illam, quando facta fuit præuia partis citatione, aut in eius præsentia in forma iudicij, alias simplex confessio non producit præuentionem, immo præuentionis potius inducit propter citationem, aut propter litem contestationem, ut exponemus inferius num. 7. Ratio est, quia in civilibus, Iudex non potest procedere ex officio, cum non agatur de interesse publico; sed de privata utilitate. Et propterea sola confessio ante citationem partis facta, non potest operari præuentionem, quamuis facta fuerit coram Iudice & Notario, nisi fuerit acceptata per Partem, vel per Iudicem nomine Partis in forma iudicij, quia nisi interveniat acceptatio, non dicitur iudicialis: Alexand. conf. 174. In causa & lite, n. 3. vers. Querit Salicetus, lib. 6. quem sequitur Tusch. littera C, concl. 641. n. 3. vol. 2. Si autem confessio facta fuerit coram Iudice, & acceptata ante litem cœptam, producit actionem in factum in civilibus causis, sicut res iudicata: Bald. conf. 43. 2. Casus talis est in fine, n. 2. lib. 1. Tusch. littera I, concl. 483. n. 8. Quæ actio in factum vtrum coram Iudice præueniente exerceri debeat; an coram quolibet alio competenti; superius explicauimus c. 44. n. 13. ubi ostendimus posse coram quolibet competenti Iudice, etiam executiue intentari. Et potest enim contra iudicialiter confessum, fieri executio per viam præcepti de soluendo; iuxta notata in cap. dudum de election. & in l. si debitori, 21. ff. de iudic. Bart. in l. 1. ff. de confess. l. si domus 74. §. in pecunia, ff. de legat. 1. Ad eo ut non sit opus in civilibus alia sententia, sed solum agendum sit de executione: quod tamen non ita se habet in criminalibus. Farinac. de reo confess. & conuict. q. 81. n. 75. & segg. & n. 78. Sed hoc intelligendum est de illa confessione, quæ in causa civili facta fuit ante litem inchoatam, & porrectum libellum: ut probat Bartol. in l. 1. ff. de confess. Bald. in addit. ad Speculat. lib. 2. p. 3. in tit. de sententia, §. quoniam, supra. Et in l. non intelligitur, ff. de re iudicata. Abb. in cap. cum causam, n. 13. de iuram. calumnia ubi dicit, commune illud iuris axioma, quod confessus in civilibus habetur pro condemnato; debet intelligi de confessione facta, ante litem contestatam siue in iudicio summano, ubi lis non contestatur, nisi per primum actum iudicalem, qui loco contestationis habetur.

His itaque sic constitutis, patet resolutio propositæ questionis, & explicatio eorum, quæ supra numer. 1. dicta fuere. Aut enim agimus de confessione iudiciali facta in causa civili post litem contesta-

H h 2

ram, & hoc casu non est de præuentione querendum, quia si præuentioni locus sit, non potest induci per confessionem; sed per litem contestationem aut etiam citationem, quam supponimus procedere confessionem. Aut vero confessio facta fuit ante litem contestatam, & hoc etiam casu frustra agitur de præuentione: quia per confessionem, litem est finitum, adeo solum partes iudicis sunt in exequendo, sed hoc casu executionem auctoritate cuiuscunque iudicis competentis fieri posse per actionem in factum, per viam præcepti, *num. 4. & alibi demonstratum est.* Si tamen confessio esset dubia, & de illius validitate, vel interpretatione disceptandum esset, dico quod si is in cuius fauorem facta est confessio, prorogauit iurisdictionem illius iudicis coram quo facta est, & iudex talis est, qui iurisdictionem habeat prorogabilem, quæstio super validitate, aut interpretatione confessionis, tractanda est coram Iudice prorogato, & præueniente. Si autem ambæ partes non prorogauerint iurisdictionem illius iudicis, non valebit prorogatio per solum confitentem facta, nec per consequens præuentioni locus erit. Valqu. *controuers. lib. 5. cap. 14. num. 31.* Barbof. *in l. 1. ff. de iudic. art. 3. n. 1. & 2.*

9 In criminalibus autem, suppositis iis quæ supra dicta sunt, *cap. 30.* circa processum iudicis ex officio, seu per viam Inquisitionis, & generali consuetudine procedendi illa via in omni genere delictorum, concludendum est, quamvis delinquens alterius iudicis iurisdictionem prorogauerit per confessionem coram illo factam, censi prorogatum, etiam quoad effectum præuentionis illius causæ, circa quam confessio versatur, nec teneri iudicem hunc prorogatum à cognitione causæ desilire, quamvis superueniat Iudex domicilij, aut originis, qui iam fuit per talem confessionem præuentus. Quamvis enim nondum fuerit formatus processus, nec facta Inquisitio de delicto, tamen ille Iudex coram quo facta est confessio, adeo competens factus est mediante confessione, & in eius sequelam, prorogatione, vt vsque ad exitum causæ & sententiam condemnatoriam illiusque executionem procedere possit. *si confessus, ff. de custod. reor. l. actus sustinuit. 22. ff. de his qui notant. infam. cap. 1. de accusat. in 6. Bald. in l. si domus. 74. §. in pecunia. ff. de legat. 1. & ibi Castrenf. n. 4. Iason. num. 6. Barbof. in l. si debitor. num. 80. & seq. ff. de iudic.*

10 Hoc sanè verum est, quando confessio illa facta fuit coram Iudice habente iurisdictionem prorogabilem, si enim Iudex esset planè incompetens, confessio nulla esset omnino, neque per consequens præuentionem operaretur: Text. est in *cap. At si Clerici, de iudic. Viu. opin. 142. numer. 3. Gomef. tomo 3. tit. de delictis, cap. 12. num. 8. Mascard. conclus. 352. Confessio facta coram iudice non suo.* Vnde quando Iudex procedit per Inquisitionem, & non ad instantiam partis, cum eius iurdictio non sit prorogabilis, confessio coram ipso facta non valet: vt dicemus inferius *num. 14.* Eodem modo si quis homicidium simplex coram sanctæ Fidei Inquisitore factus fuerit non ex hoc datur illi præuentionis, nec iurisdictionis prorogatio: vt post Albertin. *de heret. quest. 25. num. 68.* tradit Farinac. *de reo confess. quest. 81. n. 188.*

11 circa med. Et hoc non solum verum est, quando agitur de Iudice vetito; provt est laicus in causâ Clerici accusati, sed etiam quando Iudex simpliciter incompetens est: Nouat. *lib. 1. quest. forens. 89. num. 8.* Farinac. *dicta quest. 81. numero 190. & 192.* quidquid alij in contrarium dixerint, volentes hanc nullitatem confessionis, & defectum præuentionis,

seu prorogationis locum habere dumtaxat in Iudice vetito, provt Roman. & alij quos allegat Farinac. *ibidem n. 191.*

Non tamen potest in dubium reuocari, quin huiusmodi coram incompetenti Iudice facta confessio, valeat tanquam extrajudicialis: Burat. *dec. 803. num. 5.* Et quamvis Surdus, *constit. 18. num. 51.* dicat id procedere etiam quando processus esset nullus alia ratione quam ex capite incompetentiæ Iudicis, cuius sententiæ est etiam Monach. *de off. Lucens. 12. num. 5.* cum pluribus ibi citatis, Honded. *constit. 108. num. 19. lib. 1.* multi tamen DD. contrariam tuerentur sententiam, quos recenset Farinac. *dicta quest. 81. num. 67.* Quibus non obstantibus, verior est sententia contraria, videlicet quod licet in processu adsit aliqua nullitas respectu Ordinis iudiciarij, aut alia ratione quam propter incompetentiæ iudicis, tunc illa confessio sit valida, & per eam tollatur omnis defectus, qui in processura interuenire potuit, cum declarationibus tamen allatis per Farinac. *dict. num. 66. & multis seqq. & per Guazz. de defensorum, 32. cap. 23.*

Hinc resultat decisio propositæ quæstionis circa præuentionem ortam ex confessione facta in criminalibus. Primo enim si Iudex veritus est, non præuenit, vt notorium est. Secundo, si Iudex est incompetens, sed non vetitus, & procedit per accusationem, seu ad querelam partis; tunc cum sola comparitio rei citati det præuentionem, multo, magis illa ex confessione orietur. Tertio si non adest accusator, & Iudex procedit ex officio per viam inquisitionis, hoc casu cum iurisdictione procedentis per inquisitionem prorogari non possit, sequitur in hoc tertio casu confessionem coram incompetenti Iudice factam, cuius tamen iurdictio in aliis casibus esset prorogabilis, nullo modo posse præiudicare confitentis in vim confessionis iudicialis, & sic ex ea non fuisse natam præuentionem: Farinac. *dicta quest. 81. n. 192.* Guazzini. *dicta defens. 32. c. 26. numero 1.* vbi plures huius sententiæ Doctores allegantur.

CAPVT LIII.

ARGVMENTVM.

De Præuentione inter partes litigantes, quando post causam præuentam altera ipsarum forum mutauit, siue actor ille sit, siue reus. De laico qui post obligationem contractam, vel post iudicium præuentum factus est Clericus, vel Sacerdos. Quid si causa coram Iudice alioqui non competente cepta fuerit, propter vrgentem necessitatem, verum cessante illa necessitate Iudex qui cognoscendo præuenit, possit prosequi causam suam, & super ea ius dicere. Et proponitur pulchra quæstio, vtrum si Rex mutauerit iurisdictiones suorum Senatorum seu Parlamentorum, causæ ceptæ in illo loco, à quo provincia separatur, debeant in nouo vel antiquo Parlamento terminari in gradu appellationis. Agitur etiam de eo qui post litem ceptam obiit